Барвінок

9
1988

ISSN 0132-5930

ВЕРЕСЕНЬ-ХИТРУН І ЖОВТЕНЬ-ПО́ТІМКА

Розпочався новий навчальний рік. Нібито й часу в тебе багато, але не забувай, що місяці року мають хитрувату вдачу. Скажімо, ти вирішив ще з вересня не запускати математику. Та ось ти захопився футболом і вже математику трішки запустив. І так тиждень за тижнем пролетіли, як один день. А там і жовтень. Математика стала чомусь незрозумілою, і вчити її зовсім розхотілося.

Звичайно, «винні» в цьому Вересень-Хитрун і Жовтень-По́тімка. Лише чи вистачить в тебе чесності сказати собі: «Еге, не жовтень заслуговує на таке ім'я. По́тімка — це я. Бо полюбляю відкладати на завтра те, що можна зробити сьогодні». Звільнитися від Потімки нелегко, бо в нього багато помічників. Хочеш познайомитися з деякими з них? Тоді вирушаймо на Галявину Сплячого Часу.

ГАЛЯВИНА СПЛЯЧОГО ЧАСУ

Така галявина є в кожної людини. Лише в одних вона манюсінька, в інших — більша, а в декого — величезна. Яка вона на вигляд? На ній крихітні дівчатка (для звичайного ока вони непомітні) у сукенках, вимережаних годинниковими циферблатами, сплять глибоким сном. То — хвилинки. У того, хто вміє їх берегти, Галявина Сплячого Часу невеличка. Але все одно є. А в гав (тільки не в тих, що літають, а в тих, котрі гав ловлять о будь-якій годині дня) вона займає чимало місця. І таким чином у Потімки з'являється багато помічників. Та навчитися берегти час, не постачати Потімці нових помічників можна. Для цього треба хвилинки розселити в своєму Розпорядку Дня.

© «Барвінок», 1988

ПОДРУЖИСЯ З РОЗПОРЯДКОМ ДНЯ

Протягом дня ти маєш приблизно 840—900 хвилин. Правильно використовувати їх тобі допоможе Розпорядок Дня. Складаючи його, не забудь спланувати час і для читання книг, і для гри на свіжому повітрі, і для зустрічей з друзями, і для кіно. Тоді берися до найскладнішого — постарайся подружитися з Розпорядком Дня.

Спочатку тобі, може, й не сподобається його принциповий характер. Забарився ти з виконанням домашнього завдання, а він уже й мультик не дозволяє подивитися. Та спробуй все ж не ображатися на нього. Бо він, гляди, ще мовчки глузуватиме з тебе: «Ех, слабодухий ти, ніякої сили волі, навіть з власним часом упоратися не можеш». Тож доведи самому собі, що це не так. І невдовзі відчуєш, що з Розпорядком Дня день удвічі довший.

Хтось із твоїх друзів не втримається і запитає тебе: «Як це ти все встигаєш?» Твої успіхи неодмінно помітить вчителька. А мама похвалить: «Ти став такий зібраний». От і кажуть про тебе вже як про самостійну людину. Адже слово «зібраність» (як найближчі до нього за значенням слова «чіткість», «організованість», «зосередженість», «акуратність») найчастіше вживається для характеристики дорослих.

«Клуб жовтенят» веде Світлана ***ПРУДНИК***

Малюнки Л. ***КОВАЛЬЧУК***

НАШІ ЛАУРЕАТИ

Премії імені Олександра Копиленка журналу «Барвінок» за 1987 рік журі присудило:

БОРТНЯКУ АНАТОЛІЮ АГАФОНОВИЧУ, поету, за вірш-гру «Так чи ні?» (№ 1);

МАЛИК ГАЛИНІ МИКОЛАЇВНІ, прозаїку, за казкову повість «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії» (№№ 1—5);

Дитячій художній студії при Будинку культури Київського трамвайно-тролейбусного управління (№№ 7, 11).

Барвінок вітає лауреатів, бажає усім їм здоров'я та творчих успіхів.

У НАС В ГОСТЯХ — ЖУРНАЛ БОЛГАРСЬКИХ ДІТЕЙ «ДРУЖИНКА»

Болгарський письменник Асен Босев і радянський письменник Сергій Алексєєв великі друзі. Кожен з них пише книжки рідною мовою. Іноді вони приїздять один до одного в гості, сідають за стіл і пишуть спільні твори.

Письменники передали «Барвінку» своє нове оповідання.

Асен БОСЕВ (Болгарія)
Сергій АЛЕКСЄЄВ (СРСР)

ТАК і НІ

Діти з різних країн з'їхалися на берег Чорного моря до піонерського табору «Артек». Грузинський хлопчик Реваз отримав доручення від свого загону запросити на зустріч болгарських піонерів.

Спитав Реваз болгарської дівчинки Здравки:

— Ти з Болгарії?

Здравка похитала головою.

Зрозумів Реваз — не з Болгарії дівчинка.

— Може, ти нікарагуанка? — запитав ще.

Здравка кивнула головою.

— Ага, нікарагуанка,— зрозумів Реваз.

Повернувся хлопець до товаришів зі свого загону і похвалився:

— З нікарагуанкою познайомився!

Вирішили грузинські діти зустрітися з нікарагуанськими піонерами. Зібралися усі гуртом.

— Добрий день, дорогі друзі з Нікарагуа!

— Ми не з Нікарагуа,— несподівано сказала Здравка.

Розгубився Реваз. Став пояснювати, що вона сама кивнула головою, коли він назвав Нікарагуа.

Була разом з дітьми піонервожата Наталка Смирнова.

— Кажеш, хитала головою?

— Так,— відповів Реваз.

— Все ясно,— засміялася Наталка.

Виявляється, в Болгарії, коли людина хоче що-небудь підтвердити або з чим-небудь погодитися, вона хитає головою. Подивишся на неї, і здається, що вона хоче сказати «ні». А якщо на запитання болгарин справді відповідає «ні» — тоді киває головою. Глянеш на таку людину — й певен, що вона каже «так».

Знає тепер Реваз, знають діти з грузинського загону цю особливість болгар. Проте є діти, які про неї і не здогадуються.

Опинились якось українські хлопчики Тарас і Дмитро за одним обіднім столом із болгарськими дітьми.

На перше їли український борщ. Тарас запитав болгар:

— Подобається вам український борщ?

Діти захитали головами. Зніяковів Тарас, зніяковів Дмитро. Замовкли. Дочекалися другої страви.

— Смачно? — запитали Тарас і Дмитро.

Болгари знов дружно захитали головами. «Оце так вередуни»,— міркували Дмитро й Тарас.

Нарешті дітям подали солодке.

— Подобається? — присунулися українці.

А болгари як хитали головами, так і хитають.

Не стрималися Тарас і Дмитро:

— Не подобається?! Все з'їли і не подобається?!

Прохóдив повз них грузинський хлопчик Реваз. Побачив на обличчях друзів розгубленість і засміявся. Пояснив українським хлопчикам що й до чого.

— Тоді, виходить, смачний обід! Славний!

Настав день від'їзду.

— Не забувайте «Артек»,— гукають болгарським дітям їхні нові товариші.

Не хочуть тепер болгари у відповідь хитати головами. Просто відповідають:

— Ні. Не забудемо!

— Писатимете нам листи?

— Так! — голосно відповідають друзі.

Переклав з російської О. ІЛЬЧЕНКО

Георгій ***СТРУМСЬКИЙ***

БОЛГАРІЯ

Де рівнини, долини і гори,
Де тече повноводий Дунай,
Де видніється лагідне море,—
Там наш рідний і сонячний край.

Він — в садах,
він — у пісні поета.
Ми на ньому одвіку росли.
І сьогодні нас чує планета:
Ми ж бо — діти цієї землі.

Невелика Болгарія наша,
Та усім вистачає краси,
У якій відбивається завше
Цілий світ, мов у краплі роси.

Переклав М. СИНГАЇВСЬКИЙ

Іван ***ДАВИДКОВ***

УКРАЇНА

Хай буде мир
Для далечі твоєї, де жита,
Де, зблискуючи в сонячнім промінні,
Накочується в море льону синє
Соняшникова хвиля золота.

Хай буде мир
Для колосу твого, і дерева, і квітки,
Для солов'я з-під Харкова й житомирської
білки.
Хай над тобою лиш хмарини влітку
Ведуть громами в небі перестрілки.

Переклав В. МОРУГА

Цветан ***АНГЕЛОВ***

ЖОВТЕНЬ

Ти завше веселий і свіжий, як вéсни,
Привітний, заходиш у кожний наш дім.
Про Леніна дав ти легенди чудесні
І мрії чудесні приніс нам усім.

Колони проходять. І я між малечі
І вищий, і наче крилатий стаю:
Я ніби сідаю до тебе на плечі
І просто із неба зірки дістаю.

Переклав ***В. МОРУГА***

Петя ***ЙОРДАНОВА***

ЗОРЯНИЙ БУКВАР

Наче букви, зорі серед ночі
Над землею тихо мерехтять.
Прочитав би азбуку охоче,
Та, на жаль, не вмію ще читать.

Ще вона для мене — таємниця,
Схована у грозах і вітрах.
Хтось, напевно, там у школі вчиться —
І по зорях пізнає свій шлях.

Птиці прилетять абетку вчити,
З-поза хмар згуртуються вітри,
Хочеться їм знати й розуміти
Літери в далекім букварі...

Переклав ***М. СИНГАЇВСЬКИЙ***

Малюнки ***Л. КОВАЛЬЧУК***

Кирил НАЗИРОВ

Баба Яга залишається!

Казка

Бабі Язі надокучило бути поганою. Замучило те, що письменники описують, а художники малюють її завжди злою і жорстокою, страшною і потворною. І придумали ж таке: довжелезний ніс і гострі кігті! Чому це вона мусить наганяти на дітей страх?

І вирішила Баба Яга втекти з казок. Зібрала речі, скочила на мітлу і вилетіла через вікно своєї хатини.

— Де ж ти житимеш, хазяєчко? — стривожено запитала розмальована хатина й задріботіла за бабою качиною ходою.

— Ура-а! — зраділи діти.— Вже не буде ким нас лякати.

— Стривай, Бабо Яго, куди ти? — наздогнали її казки, махаючи, мов крилами, яскравими обкладинками.— На кого ти нас покидаєш? Без тебе і ми загинемо! Вернися...

— Я більше не можу так жити,— простогнала Баба Яга.— Хочу, щоб усевсе змінилося. Бувайте!

— Не кидай нас! Без тебе ми загинемо! — в один голос загукали і казки, і хатина.

— Бувай і... прощавай! — хором загукали діти.

Баба Яга полетіла чимскоріше, аби ніхто не побачив сліз у її очах.

Цілу ніч летіла вона світ за очі. Несподівано перед нею спалахнула ясна зірка.

«Світанкова Зоря!»— упізнала її Баба Яга і привіталася:

— Доброго ранку, Світанкова Зоре!

— Доброго ранку. Це ти, Бабо Яго? — здивувалася Світанкова Зоря.

— Я, авжеж, я...

— Куди це ти так рано розігналася? Всі ще сплять.

— Зібралася оце втекти з казок,— мовила Баба Яга.— Цілу ніч літаю небесними просторами, а казки зграями женуться за мною. Он, бачиш, мчать сюди на крилах своїх книжок.

— А чого ж ти від них тікаєш? — здивувалася Світанкова Зоря.

— Душа моя запрагла слова лагідного, теплої дитячої ласки! Не хочу більше бути страховидлом! Я ж люблю дітей. Допоможи мені втекти, Світанкова Зоре! — зітхнула Баба Яга.

Світанкова Зоря схилилася на ясний промінчик і замислилась.

— Від написаних казок ти вже ніколи не зможеш утекти! — тихо мовила вона.— Але коли вирішила бути доброю — будь! Це чудово! Коли прагнеш лагідності — сама даруй лагідність! Коли ти прославиш себе добрими вчинками, коли заслужиш любов і довіру дітей, тоді підеш до Письменника і попросиш його, щоб написав нову, добру казку про тебе.

Обличчя Баби Яги посвітлішало, очі заблищали, мов чисті озерця.

— Справді так! Дякую тобі за мудру пораду, Світанкова Зоре!

— До побачення, Бабо Яго! Мені пора сходити. Люди ждуть, щоб я провістила народження нового дня,— і Світанкова Зоря спалахнула ще ясніше.

А Баба Яга повернула свою мітлу на Землю. За нею летів шумливий рій казок. Вони весело шелестіли сторінками. Всі були дуже раді, що повертаються до дітей. Баба Яга — теж.

Розвиднялося...

Малюнок К. ЛАВРА

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ВІЙВІ

*Оповідання**

Того дня Марина Сергіївна завела до класу біляву дівчинку і сказала:

— Діти, у нас поповнення — маєте нову товаришку.

Учителька, мабуть, хотіла ще щось додати, але дівчинка сама промовила:

— Мене звати Війві. А прізвище — Салурі.

— Батьки Війві переїхали до нашого міста з Естонії,— пояснила Марина Сергіївна і посадила Війві коло мене.

Дівчинка сиділа на уроках тихо і з Марини Сергіївни погляду не зводила. Ну ж, мабуть, зануда.

Я — сюди крутнувся, туди крутнувся, а вчителька: «Вовченко, повтори, будь ласка, те, що я розповідала!»

— Ви розповідали...— починаю я і з надією дивлюся на свою сусідку. А вона сидить і мовби не розуміє, що я чекаю від неї допомоги. Я непомітно смикаю Війві за рукав.

Та вона мовчить. А Марина Сергіївна записує в моєму щоденнику: «Мирослав знову неуважний на уроках...»

Війві не підказувала мені на уроках, не давала списувати і дивилася на мене так, як Марина Сергіївна, коли збиралася записати в щоденник зауваження.

— Ти хочеш бути вчителькою? — запитав якось дівчину.

— Тобі не скажу!

— А чого це мені не скажеш?

— Бо це моя таємниця...

Зима закінчувалася, ми з Мишком і Васьком чекали весни. І чекали так нетерпляче, як перелітні птахи, що збираються летіти з теплого вирію додому.

А все почалося ще восени, коли Мишків старший брат прийшов у відпустку. Він служив на флоті. У нього була красива морська форма, і всі хлопці з нашої вулиці не могли відвести од неї очей. Він кілька разів давав Мишкові поносити у дворі безкозирку. Хоч вона Мишкові й на вуха наповзала, і очам з-під неї нічого не було видно,— дуже гарний він у ній походжав.

Одягали і ми ту безкозирку й відчували себе бувалими моряками. А скидали, то зітхали: це ж коли ще ми попадемо на море! Шкода, що дітей не беруть на флот. От колись давно на кораблях юнги були. Хотіли б ми жити в ті часи. Бо зараз — що? Ходи до школи, вчи уроки, потерпай, щоб не схопити двійку, щоб Марина Сергіївна не записала зауваження, здавай макулатуру, допомагай матері по господарству—оце таке наше життя. Нудно.

Відбув Мишків брат відпустку, поїхав, і ми засумували.

— Щось треба робити,— сказав я.

— Ти про що? — не зрозумів Мишко.

— Про нас і про море! От про що!

— А що ж тут зробиш? Втечемо на море — все одно на корабель не приймуть.

— Ні, втікати з дому не годиться,— сказав Васько.— Давайте краще будемо вивчати морську науку. А потім, як підемо в армію, нас одразу виберуть капітанами, бо ми вже все знатимемо й усе вмітимемо.

— Вивчати морську науку!.. А як же її вивчати? Це якби була спеціальна морська школа для дітей,— засумнівався Мишко.

— Треба подумати і скласти план,— запропонував я.

— Про що план?

— Про все,— рішуче сказав я, хоч зовсім не уявляв того плану.

Думали ми, думали до самісінького вечора та нічого й не придумали.

А вранці у мене з'явилася ідея збудувати пліт. Я побіг до Мишка й Васька.

— Слухайте,— сказав їм.— Ми побудуємо пліт і плаватимемо на ньому.

— Пліт? — недовірливо перепитали Мишко й Васько.

— Пліт!— повторив я. — І чим швидше збудуємо, тим швидше почнемо наше плавання на озері...

— Коли ж ми почнемо — он зима не за горами,— сказав Васько.

— Значить, узимку зробимо пліт, а з весни почнемо плавати...

Цілу зиму ми зносили до Мишка

---

* *Друкуємо скорочено.*

в підвал знайдені дошки, уламки старих меблів, цвяхи і все, що могло нам знадобитися. Уже заходилися біля плота, коли я захворів на ангіну. Лежав і сумно дивився у вікно.

Раптом у двері хтось подзвонив. Я відчинив і від несподіванки сторопів. На порозі стояла Війві.

— Здрастуй,— сказала вона.

— Здрастуй,— відповів я розгублено.— Тебе Марина Сергіївна прислала?

— Ні, сама.

— Сама? — не міг я повірити...— То заходь...

Вона зайшла, відкрила портфель.

— Якщо ти збираєшся вчити зі мною уроки, то нічого не вийде,— попередив я.

— Ні, яблук принесла,— і поклала переді мною двоє червонобоких яблук.

— Навіщо? Хіба я ніколи яблук не їв?

— Таких не їв... Це нам з Естонії бабуся прислала.

— З Естонії?

— Ага... З Сааремаа...

— Як ти сказала?

— З Сааремаа... Це великий острів у Балтійському морі... Ми там жили раніше.

— А біля моря гарно жити?

— Гарно було... Я виглядала бабусю з плавання.

— Бабусю?.. З плавання?..

— Ага. Вона була капітаном.

Оце так! По-перше, я зроду не чув, щоб жінки були капітанами. По-друге, чому ж тільки зараз я про це взнав — он уже стільки сидимо з Війві за однією партою?!

— Не дивуйся,— мовила Війві,— у нас в Естонії кілька жінок — капітани. А про мою бабусю навіть кінофільм є.

Я розгублено мовчав, а Війві розповідала. Атож, у їхньому роду були моряки й капітани, а бабуся Війві навіть виросла на кораблі...

— А як її звати? — запитав я.

— Мір'ям. Цебто — Марія,— пояснила Війві.

Потім Війві сказала, що нам треба зробити уроки, а я чомусь забув відмовитись...

Тут саме прийшли Мишко й Васько. Як вони здивувалися, коли побачили Війві!

— У Війві бабуся — капітан,— сказав я їм замість пояснення.

Тепер вони дивилися на Війві так, наче не її бабуся, а вона сама була капітаном.

Потім ми знайшли Сааремаа на карті. Мені він видався чомусь схожим на черепаху, що заповзла з суші у воду. Я чомусь згадав про наш пліт.

— Який пліт? — запитала Війві.

Мишко й Васько сторопіли: вибовкав таємницю!

— Знаєте що,— сказав я хлопцям.— Давайте розкажемо Війві про наш план,— і навіть сам собі здивувався — наче мене хтось за язик смикнув.— Може, вона нам у пригоді стане... Вчотирьох набагато цікавіше...

Мишко й Васько дивилися на мене як на зрадника. А тоді грюкнули дверима.

— Це я винна,— тихо сказала Війві.

— Ну їх,— махнув я рукою.— Вони мені набридли! Я їх не гукав — самі прийшли!.. Вони ще прибіжать! А я не схочу з ними й балакати!

— Не можна так казати про своїх друзів,— промовила Війві й опустила очі.

— Можна! — вигукнув я роздратовано.— Цей рудий Мишко давно дере носа! Задавака нещасний.

Вона підвелася зі стільця, позбирала книжки й зошити, склала їх до портфеля. Потім одяглася й сказала:

— Своїх друзів завжди треба поважати.

Я не встиг нічого відповісти, бо Війві вже вибігла за двері...

Через два дні я ішов до школи й думав: цікаво, чи підійдуть до мене Мишко й Васько перші.

Побачив їх у коридорі — не підійшли.

Я сів за парту і побачив, що до класу зайшла Війві. Вона пройшла повз мене, тільки тихо промовила: «Здрастуй». І сіла позаду, не зі мною.

І чого вони всі наче змовилися проти мене? Знайшли винного! Мишко й Васько не підходять. Війві не говорить.

А що я неправильно зробив?

Може, ви мені скажете?

Малюнки Т. ЮРЧЕНКО

Василь СТРУТИНСЬКИЙ

КАРТИНА

Побіжу восени
Й залюбки простежу
Без димів, без вогню
Лісову «пожежу».
Фарби, пензель візьму,
Потруджусь часину,
І «вогонь» перейде
На мою картину.

ШКОЛЯРИК

Рум'яний Вересень іде
І каже школі: — Добрий день! —
Скидає Вересень кашкет,
Дарує вчительці букет.
Вона його у клас веде...
Стривай, та це ж... хлоп'я руде!
В його руках букварик...
То Васильок, школярик!

Олег ОРАЧ

«ЦЕ ГЛИНА»

Це — літера Ц,
а це — глина руда,
м'яка і глевка,
звичайнісінька глина.
Ця глина
у полум'ї стане тверда,
мов камінь,—
ц е г л и н о ю
зробиться глина.

З добротної глини
збудуємо дім,
можливо, півміста
поміститься в нім.
У домі висотному весело жити:
у ліфті кататись,
у гості ходити.

ЛІТЕРА «Д

У літери «Д» вдача тверда,
плечі широкі, широка хода.
Дому без «Д» достеменна біда:
тріснуть піДвалини,
Дах упаде,
Двері не Двері
без літери «Д».

Дружба. Держава. Дитина. Добро.
Дон, і Дунай, і Десна, і Дніпро, —
в мові натрапиш на неї будь-де —
здорово трудиться літера «Д»!

ВАЖКЕ «Р»

Знають малята — непросто малятам
правильно врешті-решт «Р» вимовляти.
Вудкою в Удаї вудячи рибу,
ловить Юрась тільки либу та й либу,
риба у нього чомусь не клює.
Раптом рибалка кричить мені:
— Є!
Гррряяь, уррровирррась ррибина яка!

Щиро зрадів я за рибака,
та не тому, що карась уловився,
а що Юрась
говорити навчився.
Наррешті!

ДАВНІЙ РІД, МУДРИЙ РІД

Що не запитай у діда,
він про все на світі віда.
Я кажу до діда:
— Діду,
Ви справдешній у с е в і д о,
скоро вам уже сто літ. —
Усміхнувсь у вуса дід:
— Та хіба ж це довгий вік?
Жив на світі чоловік,
прадід прадіда мого,
себто твій прапрапрадід,—
він прожив сто з г а к о м літ.
Відав він про все на світі,
був і справді усевід,
одного не тямив тільки:
г а к — це сто чи двісті літ?

Малюнок І. БРИНЮКА

Жив колись в одному краю птах-воловічок, і була в нього така велика родина, що він насилу кінці з кінцями зводив. Аж ось настав день, коли й зовсім ні харчів, ні грошей не лишилося. Пішов воловічок до сусідки своєї чаплі й позичив у неї грошей. Позичив не так-то й багато і, звісно ж, пообіцяв за рік віддати.

Тим часом минув рік, а воловічок і гадки не має віддавати. Прийшла до нього чапля, а там у хаті стукотнява й грюкіт — усією родиною, старі й малі, овес молотять. І хто ж їх розрізнить, коли вони всі одне на одного схожі. Спробувала чапля щось там розпитати, але вони знай тільки молотять. Уваги на неї ніякої. Довелося чаплі забиратися, облизня вхопивши. Іде вона дорогою, а назустріч їй лисиця.

— Чого так зажурилася, чапле? — питає лисиця.

Розповіла про своє горе чапля, мало не плаче.

— А ти ось як зроби,— порадила лисиця.— Вернися-но до воловічка,— вони ж, певне, й досі овес молотять,— підійди ближче й скажи: «Справжній господар як махоне ціпом, то його зразу знати!» Так і побачиш, хто з них господар.

Побігла чапля назад до хати воловічка. Побачили її молотники і давай ще дужче ціпами вимахувати.

— Хто справжній господар — того зразу знати по розмаху! — вигукнула чапля.

Старий воловічок гордовито випнув груди й промовив:

— Е, замолоду з мене ще й не такий молотник був!

— А, так це ти і є тут найголовніший! — зраділа чапля.— Ану лишень вертай мені борг!

Побачив воловічок, що зловився, та було вже пізно: мусив діставати гроші на віддачу.

Вертається чапля додому, радіє, аж назустріч їй знову лисиця.

— То як справи? — питає.

— Дякую тобі, лиско. За твоїм словом і вийшло.

— Е, чи ж тільки на цьому я знаюся! — самовдоволено посміхнулась лисиця.— Бачиш, ген на полі працюють люди. Побіжи до них і скажи, що загубила в ставку гаманець з грішми. А далі вже сама побачиш, що станеться.

«Що ж, може, й справді, щось цікаве з цього вийде»,— подумала чапля. Сховала вона гроші під крило чим глибше, а сама гайнула до людей і стала ще здалеку гукати:

— Люди добрі! Таке лихо зі мною скоїлося, таке лихо! Загубила гаманець з грішми у ставку! А в гаманці аж двадцять золотих монет!

Що тут учинилося! Покидали люди свою роботу й один перед одним мотнулися до ставка: ану ж комусь пощастить той гаманець знайти! Стали люди канаву копати, щоб швидше спустити воду. За яку годину й викопали, і побігла-завирувала вода. Дно оголилося, й побачила там чапля, очам власним не вірячи, тисячі найсмачніших вугрів. Цілий тиждень вона тягала їх до себе додому, насолила й нав'ялила на всю зиму.

Вирішила вона з радощів лисицю в гості запросити й сметаною почастувати. А лисиця, звісно, велика ласунка на

сметану, того-таки вечора й у гості прибігла.

— Дякую тобі, господине, що смачно готуєш,— промовляє лисиця, дохрумуючи курячу лапку.— А де ж обіцяна сметанка?

Принесла чапля горня щонайкращої сметани, і за хвилину її вже й не стало, а лисиця тільки сидить, та облизується, та питає:

— А чи немає ще сметанки?

Принесла чапля й друге горня, і його

лисиця швиденько ум'яла. Коли ж ішла чапля по третє, то трохи не заплакала з жалю: «Що це я таку ненажеру в гості запросила? Вона ж мені всю сметану з'їсть, ні з чим і на базар буде йти!»

І поклала собі чапля відплатитись лисиці. Невдовзі й нагода така випала. Перестріла якось чапля отару овець і пастуха при отарі. Чапля й каже йому:

— Послухай, пастуше, чи нема у тебе в отарі чорного ягняти?

— Є,— відповідає той.— А що?

— Та це я до того, що лисиця давно за ним полює. Тож ти сьогодні вночі добре стережи те ягня.

— Дякую тобі, чапле,— каже пастух.— Я добре стріну ту злодійку, вона в мене довіку затямить мою науку!

Зраділа чапля й побігла до лисиці.

— Ой, що я бачила, лиско! Такий гарний чорний баранець в отарі, що аж-аж! І пастух на ніч у село піде, тож підходь до отари й тільки хапай!

Лисиця, хоч і дуже охоча була до ягнят, знала, однак, що задарма вони не даються. Тим-то і повірила чаплі, і не повірила, але все-таки прикинулася, ніби рада.

— Може, й справді пастуха не буде,— сказала лисиця.— Та про всяк випадок ми так зробімо: ти підлетиш до отари і почнеш голосно лопотіти крильми, щоб вівці перелякалися й побігли хто куди. А я тоді вискочу й схоплю того чорного баранця. І поділимось по-сестринському: половина — твоя.

— Згода,— відказала чапля, а сама нишком подумала: «Полечу, наче й справді лякати овець, щоб хитрунка нічого не помітила».

Коли настала ніч, лисиця й чапля вийшли в поле, де отара овець. Знялася чапля й підлетіла ближче до отари.

— А я поки що тут собі посиджу,— тихенько сказала лисиця, вибігла на пагорбок і дивиться, що далі буде.

Чапля давай кружляти над отарою. А собаки, що отару охороняють, уже на сторожі. Пастух бачить — щось сіре серед отари маячить, спустив собак, а сам доброго дрючка вхопив і за ними. Чапля над вівцями літає та все оглядається: де ж це лисиця? Хвіст чийсь унизу миготить, але хіба поночі, та ще й зоддалеки розрізниш, чий він?

Спустилася чапля нижче. Раптом хтось як гаркне, як гавкне та як ухопить чаплю за ногу! Вона сюди-туди смик, шарп,— аж на превелику силу вирвалася з собачих зубів. Не інакше, як дивом якимось врятувалася. Кинулась чапля навтіки додому, над пагорком пролітає, а знизу сміх чує:

— То як, любонько? Пастух ще не вернувся з села?

Відтоді й скінчилося приятелювання лисиці з чаплею. Та от що в тім найдивнішого: чапля відтоді, як стоїть, усе під себе ногу підбирає — то одну, то другу,— чи не собак остерігається?

Переклав з англійської Р. ДОЦЕНКО

Малюнки В. ХАРЧЕНКА

Первоцвіт

Любі друзі! Конкурс *«МІЙ РІДНИЙ КРАЙ»* закінчується. У наступному номері журналу ми назвемо переможців.

За цей час я одержав від юних художників не лише малюнки, а й багато листів. Жовтенята Канівської середньої школи № 2 пишуть: «Барвінку, нам запам'яталася зустріч з тобою у березневі дні в музеї великого Кобзаря в Каневі. Нині ми готуємося до 175-річчя Тараса Шевченка. Охоче візьмемо участь у твоїх конкурсах...»

А ось який лист надійшов від школярів Ленінградської середньої школи № 307: «Барвінку, наш учитель Олег Іванович Могучий розповідає нам про тебе на уроках практичного людинознавства. Цікаві розповіді були про долю українського поета Тараса Шевченка. Виявляється, він жив у нашому місті, любив його, тут писав вірші і малював. Може, розкажеш про це у журналі...»

Дякую вам, любі діти, за листи. І запрошую всіх до участі в новому конкурсі, який журнал «Барвінок» проводить спільно з Державним музеєм Тараса Григоровича Шевченка. Отож новий конкурс юних художників називається «ДУМИ МОЇ», і приурочений він до 175-річчя з дня народження поета. Участь у ньому спонукає вас самих до глибшого знайомства з життям і творчістю великого Кобзаря. Чекаю від вас малюнків до творів Тараса Шевченка. Кращі з них надрукуємо в журналі, виставимо в музеї. Переможців чекають подарунки. Бажаю вам нових перемог!

БАРВІНОК

КОНКУРС ЮНИХ ХУДОЖНИКІВ «МІЙ РІДНИЙ КРАЙ»

«Я ЛЮБЛЮ МАЛЮВАТИ». Малюнок Наталі МАЗИВАТОЇ, м. Кустанай

«ТАНЕЦЬ». Малюнок Олени ГОРБАТОВОЇ, м. Біробіджан Хабаровського краю

«ГУСИ». Малюнок Віктора БОЛТАЄВА, м. Київ

Володимир **НАЗАРЕНКО**

ВИНОГРАД

Дощ заліз у виноград
І гуляв до ранку.
Вийшла вранці у сад
Дівчинка Оксанка.

І сказала: «Ой-ой-ой!
Виноград чорненький —
Повні грона вгорі,
А внизу — ні жменьки.

Певно, дощик цей малий
Борщику їв мало —
Там подзьобав, де я
І сама б дістала».

Віталій ЮРЕЧКО

КОЛЬОРОВІ ДОЩІ

Чом це ліс такий красивий:
Червонястий, жовтий, сивий?
Люди всі казали досі,
Що у всьому винна осінь.

— Щó про осінь говорити? —
Відгукнулась Рада.—
Йшли дощі усеньке літо
З кольорових райдуг.

Тим-то ліс такий красивий:
Червонястий, жовтий, сивий!

Переклав з російської
П. ЗАСЕНКО

ОБНОВА

Сидить осінь
На горбочку,
Шиє лісові сорочку.
Як пошила,
Каже:
— Лісе!
Скинь стару —
В нову вберися!

Валентина КАМЕНЧУК

РОЗМОВА З КЛЕНОМ

Ой кленочку-клене,
Подивись на мене.
А у мене, клене,
Платтячко зелене,
В русих косах стрічка.
Будь мені за братика,
А я тобі — за сестричку!

Я І МЕТЕЛИК

Вишневим квітом застелено
Доріжку старого саду
До нашої нової хати —
Такої ошатної.
Метелику, годі вже спати!
Прокинься, прошу тебе дуже.
Мій шовкокрилий друже,
Давай краще в піжмурки гратися —
Ти ловитимеш,
Я ховатимуся.
Я жмуритимуся,
Ти шукатимеш.
Хочеш чи ні? —
...Метелик всміхається
Вишневим квіточкам і мені:
— Лови!

Малюнок Л. ГУЛІВАТОЇ

До 70-річчя з дня народження

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

ЯБЛУКО В ОСІННЬОМУ САДУ

Пізньої осені маленькі близнятка Оля і Ніна гуляли в яблуневому саду. Був тихий сонячний день. Майже все листя з яблунь опало і шурхотіло під ногами. Тільки де-не-де на деревах залишилося пожовкле листячко.

Дівчатка підійшли до великої яблуні. Поруч з жовтим листком вони побачили на гілці велике рожеве яблуко.

Оля й Ніна аж скрикнули від радості.

— Як воно тут збереглося? — з подивом запитала Оля.

— Зараз ми його зірвемо,— сказала Ніна і зірвала яблуко. Кожній хотілося потримати його в руках...

Олі хотілося, щоб яблуко дісталось їй, але вона соромилась висловити це бажання, а тому сказала сестрі:

— Хай тобі буде яблуко, Ніно...

Ніні хотілося, щоб яблуко дісталося їй, але вона соромилася зізнатися в цьому. Ніна сказала:

— Хай тобі буде яблуко, Олю...

Яблуко переходило з рук в руки, дівчатка не могли дійти згоди. Та ось їм обом сяйнула одна і та ж думка: вони прибігли до мами радісні, схвильовані. Віддали їй яблуко.

В маминих очах сяяла радість.

Мама розрізала яблуко й дала дівчаткам по половинці.

ДІВЧИНКА І РОМАШКА

Ясного сонячного ранку маленька дівчинка вийшла погратися на зеленій галявинці. Раптом чує: хтось плаче. Прислухалася дівчинка й зрозуміла: плач лине з-під каменя, який лежить на кінці галявини. Камінь не великий, як голова кролика, але дуже твердий. Підійшла дівчинка до каменя й питає:

— Хто там плаче під каменем?

— Це я, Ромашка,— почувся тихий, слабкий голос.— Звільни мене, дівчинко, давить мене каменюка...

Відкинула дівчинка камінь і побачила ніжну, бліду стеблинку Ромашки.

— Спасибі тобі, дівчинко,— сказала Ромашка, розправивши плечі й дихнувши на повні груди.— Ти звільнила мене з-під Кам'яного Гніту.

— Як же це ти потрапила під камінь? — запитала дівчинка.

— Підманив мене Кам'яний Гніт,— відповіла Ромашка.— Була я маленькою ромащиною-насіниною. Восени шукала теплого куточка. Дав мені притулок Кам'яний Гніт, обіцяв оберігати від холоду й спеки. А коли мені захотілось побачити сонечко, він ледве не задавив мене. Я хочу бути твоєю, дівчинко.

Дівчинка приходила до Ромашки, і вони разом зустрічали сонце.

— Як хороше бути твоєю, дівчинко! — часто говорила Ромашка.

— А якби ти виросла в лісі або край дороги? Якби ти була нічия? — спитала дівчинка.

— Я померла б від горя,— тихо сказала Ромашка.— Але я знаю, що нічиїх квітів не буває. Вони завжди чиїсь. Ось та Вогняна Маківка дружить із Сонечком. Сонечко шепоче їй: «Ти моя, Вогняна Маківко». Я чую цей шепіт, коли сходить Сонечко й Маківка розкриває свої пелюстки. А ось та Волошка — подруга Весняного Вітру. Він першим щоранку прилітає до Волошки, будить її, шепоче: «Прокидайся!» Квітка не могла б жити, якби вона була нічия.

Малюнок В. КОРЧИНСЬКОГО

З Барвінком у космічну мандрівку

Якось до Барвінка прибіг схвильований Дру́жко — герой журналу болгарської дітвори «Дружинка».

— Ти чув новину? — ще з порога загукав він.— Наші космонавти знову разом у космос полетіли!

— Звичайно, чув,— відповів Барвінок.— Адже про підготовку до польоту не раз писали в газетах, говорили по радіо. До того ж це вже другий спільний політ радянських і болгарських космонавтів. Між нашими космонавтами давно зав'язалась дружба...

— Слухай, Барвінку,— почав Дружко,— ми теж приятелюємо з тобою не перший рік. Давай і ми разом з дітьми вирушимо в космічну мандрівку!

— Цікава ідея,— замислився Барвінок.— Але як її здійснити? Нам з тобою простіше: ми — казкові герої, отож можемо побувати де завгодно. А от діти...

— Стривай, у Києві зараз перебуває мій знайомий, генерал Димитр Караджиков. Зайдімо до нього в гості, порадьмося. Адже він був начальником училища, в якому вчилися обидва болгарські космонавти. Він, очевидно, добре знає, що потрібно для того, щоб полетіти в космос.

Друзі так і зробили. Прихопили з собою юних літераторів, художників «Барвінка» і подалися до генерала. Про що тільки не розпитували діти болгарського льотчика! Чи хвилювався він, коли уперше піднявся в небо? Як відбулося його знайомство з майбутніми космонавтами Георгієм Івановим, Александром Александровим та його дублером Красимиром Стояновим? Якими учнями вони були в училищі і чим відрізнялися від інших своїх ровесників? Чи подобалось генералові виховувати льотчиків?..

Розмова йшла не тільки про космос.

Таня Харченко поцікавилася, чи пише хтось із вихованців Димитра Караджикова вірші. Юна художниця Богдана Бондар запитала, чи малював хто-небудь із космонавтів у польоті.

На це її запитання Барвінок загадково усміхнувся і запропонував організувати маленьку вікторину серед своїх читачів.

Отже, запитання до наших читачів: малюнки якого радянського космонавта ви знаєте?

А Наталку Фіцич зацікавило походження болгарського імені Красимир.

Дружко запропонував друге запитання вікторини: *від чого походить ім'я Красимир? Які болгарські імена ви знаєте і що вони означають?*

Розмова тривала майже дві години. Болгарський генерал повідав і про своїх вихованців, які стали космонавтами, і про те, що потрібно для цього. Особливо захоплено розповідав він про свою зустріч з першим космонавтом світу Юрієм Гагаріним.

— Напевне, майбутні космонавти є і серед читачів «Барвінка»,— сказав генерал.— Адже дорога в космос розпочинається змалечку. Ледар, невмійко, недисциплінований учень навряд чи стане космонавтом навіть тоді, коли польоти в космос будуть звичними...

Діти говорили і про дружбу наших народів, і про те, що роблять наші країни для того, щоб не було воєн, щоб космос був мирним. А наприкінці зустрічі усім було запропоновано... політати над Болгарією. Ні, поки що не в космічному кораблі і навіть не в літаку. Просто помилуватися болгарськими містами і селами, горами і ріками, знятими з висоти пташиного польоту.

— Тепер ми знаємо, що потрібно для польоту в космос. Треба добре вчитися, загартовувати себе фізично. І, звичайно, любити свій народ, свою Батьківщину, бо це ж для її щастя звершуються подвиги і на землі, і в космосі,—сказав Барвінок.— Може, справді хтось із вас полетить у космос.

— Але ж стільки доведеться чекати, доки виростемо! — вихопилося у когось із хлопчаків.

— А давайте запросимо радянських і болгарських дітей у космічну мандрівку вже тепер,— сказав Барвінок.— *Хай у своїх малюнках, оповіданнях та казках вони пофантазують про наші з Дружком пригоди у космосі. До складу уявного космічного екіпажу можуть входити і герої публікацій «Барвінка» та «Дружинки», і самі читачі.*

Найцікавіші твори надрукуємо в журналі.

Фото П. ЛЕЙКА

БАРВІНОК

Журнал ЦК ЛКСМУ та Республіканської Ради Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна для школярів молодших класів

Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Головний редактор **В. В. Моруга**

Редколегія:
В. М. Гончаров, А. І. Давидов, В. М. Довжик, О. Д. Іваненко, В. І. Кава, А. Л. Качан, Г. М. Кирпа, Л. І. Козій (відповідальний секретар), **В. Я. Неділько, Д. В. Павличко, О. І. Пархоменко, Т. В. Полякова, Б. Й. Чалий**

Художній редактор **К. Т. Лавро**
Технічний редактор **М. К. Акопова**
Коректор **С. І. Гайдук**
Макет **Л. Шевченко**
На обкладинці малюнок **В. Литвиненка**

Журнал видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць.

Здано до набору 24.06.88. Підписано до друку 22.07.88. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбо-відб. 12,0. Формат видання 60×90¹/₈. Обліково-видавн. арк. 3,23. Тираж 343500 Зам. 8-244.

Адреса редакції: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-02-43, 211-06-80.
Київ, ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Київ-119, вул, Пархоменка, 38—44.
«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Журнал издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году. Выходит ежемесячно.

Адрес редакции: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44. Тел. 211-02-43, 211-06-80.

Киев, ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

20 к. Індекс 74022

Про те, хто ж то ***колись давно*** жив на світі, ви, друзі, довідаєтеся, коли прочитаєте *НАДЗВИЧАЙНО ЦІКАВУ КАЗКУ* відомого українського письменника *ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА*, яку ми почнемо друкувати з жовтневого номера журналу.